

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Gierszon

w sprawie **P. S.**

ukaranego za czyn z art. 94 §1 k.w. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 17 grudnia 2024 r. kasacji Prokuratora Generalnego

od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w Kraśniku

z dnia 30 sierpnia 2024 r., sygn. akt II W 537/24,

uchyla zaskarżony wyrok nakazowy i sprawę przekazuje Sądowi
Rejonowemu w Kraśniku do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

P. S. został obwiniony o to, że:

1. w dniu 26 czerwca 2024 r. około godz. 09:40 w K. na ulicy M. 2 na drodze publicznej kierował pojazdem m-ki A. o nr rej. [...]. nie posiadając do tego wymaganych uprawnień, tj. o wykroczenie z art. 94 § 1 k.w.;
2. w miejscu i czasie jak w punkcie I zaparkował wymieniony samochód na przejściu dla pieszych, tj. o wykroczenie z art. 97 k.w.

Sąd Rejonowy w Kraśniku wyrokiem nakazowym z dnia 30 sierpnia 2024 r., sygn. akt II W 537/24, uznał obwinionego P. S. za winnego dokonania zarzucanych mu wykroczeń z art. 94 § 1 k.w. i art. 97 k.w, za co na podstawie art. 94 § 1 k.w. i art. 97 k.w, przyjmując za podstawę wymiaru kary art. 94 § 1 k.w. w zw. z art. 9 § 2 k.w, wymierzył mu grzywnę w kwocie 1 800 złotych.

Wobec braku sprzeciwu stron przywołany wyrok nakazowy uprawomocnił się w dniu 18 września 2024 r. (k. 31).

Kasacje od tego wyroku wniósł Prokurator Generalny, który zaskarżył go w całości na niekorzyść obwinionego P. S. .

W kasacji zarzucił:

I. rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa procesowego, a mianowicie art. 93 § 2 k.p.w., poprzez nieuzasadnione przyjęcie, że występują przesłanki do rozpoznania sprawy obwinionego w postępowaniu nakazowym, skutkiem czego P. S. został uznany za winnego i ukarany za popełnienie m.in. wykroczenia kwalifikowanego z art. 94 § 1 k.w., polegającego na kierowaniu w dniu 26 czerwca 2024 r. pojazdem mechanicznym bez wymaganych do tego uprawnień, podczas gdy okoliczności popełnienia zarzucanego obwinionemu czynu i jego wina, w świetle całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego budziły wątpliwości, albowiem z załączonych do wniosku o ukaranie materiałów wynika, że przed datą czynu, a mianowicie w dniu 17 maja 2024 r. właściwy organ wniósł o uchylenie decyzji administracyjnej z dnia 20 grudnia 2023 r. o zatrzymaniu prawa jazdy, dokonanego m.in. w oparciu o art. 5 ust. 5 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, w konsekwencji czego Starosta O. postanowieniem z dnia 23 maja 2024 r. wznowił postępowanie administracyjne zakończone przedmiotową decyzją o zatrzymaniu prawa jazdy, a zatem z uwagi na potrzebę procesowej weryfikacji okoliczności dotyczących strony podmiotowej zarzucanego P. S. wykroczenia, zastosowanie trybu nakazowego było niedopuszczalne,

II. rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 94 § 3 k.w. w zw. z art. 29 § 1 i 2 k.w., polegające na nieorzeczeniu wobec obwinionego P. S. obligatoryjnego środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, do czego zgodnie z treścią

przywołanych przepisów, w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2022 r., Sąd był zobowiązany w sytuacji uznania obwinionego za winnego popełnienia, w dniu 26 czerwca 2024 r.. wykroczenia z art. 94 § 1 k.w.

W związku z tymi zarzutami skarżący wniósł o o uchylenie zaskarżonego wyroku nakazowego i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Kraśniku do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna i jako taka została uwzględniona.

Zaskarżony nią wyrok jest bowiem dotknięty uchybieniami opisanymi w obu zarzutach kasacji. Mają one charakter rażący i mogły mieć (opisane w zarzucie drugim - wręcz miały) istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku.

Nie ulega wątpliwości, iż postępowanie nakazowe jest instytucją Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, której stosowanie zastrzeżono do najbardziej oczywistych przypadków, to jest takich, w których zebrany materiał dowodowy jest tak jednoznaczny, że nie nasuwa żadnych zastrzeżeń co do winy i okoliczności popełnienia zarzucanego czynu. Wymóg ten oznacza w szczególności brak wątpliwości co do tak zasadniczych kwestii, jak realizacja przez obwinionego wszystkich znamion określonych w konkretnym przepisie typizującym dane wykroczenie, jak również wyczerpanie pozostałych warunków odpowiedzialności, ujętych w części ogólnej Kodeksu wykroczeń (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2021 r, sygn. akt IV KK 559/20, LEX nr 3119823). Brak owych wątpliwości należy rozumieć w ten sposób, że nie ma ich zarówno co do sprawstwa danego czynu, jak i winy obwinionego. Użyte na gruncie przepisu art. 93 § 2 k.p.w. pojęcie „okoliczności” swym zakresem znaczeniowym obejmuje nie tylko kwestie sprawstwa obwinionego, ale wszystkie okoliczności, które mają znaczenie dla ustalenia zakresu jego odpowiedzialności, a więc także właściwą ocenę prawną czynu będącego przedmiotem osądu. Stwierdzenie zatem jakichkolwiek wątpliwości co do tej ostatniej kwestii winno skutkować skierowaniem sprawy na rozprawę (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 29 grudnia 2023 r., sygn. akt I KK 275/23, LEX nr 3652994; z dnia 14 stycznia 2021 r., sygn. akt IV KK 491/20, LEX nr 3114860).

Tymczasem wnikliwa analiza niniejszej sprawy pozwala uznać zaistnienie w niej wątpliwości natury faktycznej, dotyczącej zwłaszcza strony podmiotowej

opisanego w pkt 1 wykroczenia, które uprawniają wniosek, iż w realiach analizowanej sprawy tryb nakazowy nie był dopuszczalny.

Przed wszystkim obwiniony P. S. nie przyznał się do popełnienia wykroczenia polegającego na kierowaniu pojazdem bez wymaganych do tego uprawnień (k. 21-22) i brak jest oczywistych (jednoznacznych w swojej wymowie) dowodów dopuszczenia się przez niego tego czynu. Należy przy tym zauważyć, że Sąd Najwyższy wielokrotnie stwierdzał, iż nie należy uruchamiać postępowania nakazowego, gdy obwiniony nie przyznaje się do winy i przedstawia okoliczności zdarzenia zaprzeczające oskarżeniu, chyba że istnieją oczywiste dowody wskazujące, że dopuścił się on zarzucanego mu czynu (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25 lipca 2024 r., sygn. akt I KK 185/24, LEX nr 3740720; z dnia 2 lutego 2016 r., sygn. akt IV KK 372/15, LEX nr 1991142; z dnia 23 kwietnia 2015 r., sygn. akt II KK 82/15, LEX nr 1682147; z dnia 13 października 2021 r., sygn. akt III KK 325/21, LEX nr 3335487), a taka sytuacja *in concreto* nie nastąpiła.

Obwiniony, podczas przesłuchania w toku czynności wyjaśniających przyznał wprawdzie, że w czasie i miejscu wskazanym w zarzucie kierował pojazdem, niemniej jednak zarazem stwierdził, iż: *„myślałem, że mogę. Taką informację dostałem z Ośrodka Pomocy Społecznej, że mogę kierować samochodem. Ja spłaciłem dług i taką informację posiadałem. Ja nie wiedziałem, że nie mogę kierować pojazdami. Ja posiadam uprawnienia do kierowania pojazdami. To nie jest mój błąd tylko Starostwa”* (k. 21 -22).

Te wyjaśnienia obwinionego korespondują z załączonymi do akt sprawy dokumentami, przedłożonymi przez Starostwo Powiatowe w O., z treści których wynika, iż prawo jazdy zostało P. S. zatrzymane mocą decyzji administracyjnej z dnia 20 grudnia 2023 r. o nr [...]. wydanej w oparciu o art. 5 ust. 3, 3b i 5 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (k. 11). W dniu 17 maja 2024 r. do Starostwa O. wypłynął jednak wniosek Burmistrza Miasta i Gminy O.1 z dnia 14 maja 2024 r. o uchylenie przedmiotowej decyzji o zatrzymaniu P. S. prawa jazdy. Konsekwencją złożenia wskazanego wniosku było wydanie przez Starostę O. w dniu 23 maja 2024 r. postanowienia o wznowieniu postępowania administracyjnego zakończonego decyzją ostateczną w sprawie zatrzymania prawa jazdy (k. 17-18). Następnie, w ramach wznowionego postępowania, jednak dopiero

w dniu 29 lipca 2024 r. została wydana decyzja administracyjna, mocą której uchylono decyzję z dnia 20 grudnia 2023 r. w przedmiocie zatrzymania P. S. prawa jazdy (k. 13-14).

Zgodnie z treścią art. 104a ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami - w jego brzmieniu obowiązującym od dnia 5 grudnia 2021 r. - zawieszeniu ulegają uprawnienia do kierowania pojazdami osoby, której starosta wydał decyzję administracyjną o zatrzymaniu dokumentu stwierdzającego posiadanie uprawnienia do kierowania pojazdami na podstawie m.in. art. 5 ust. 5 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, gdzie zarazem - w myśl regulacji art. 104a ust. 5 ustawy o kierujących pojazdami - osoby, których uprawnienia do kierowania pojazdami zostały zawieszone, uznaje się za nieposiadające uprawnień do kierowania pojazdami w zakresie i w okresie, w których uprawnienia są zawieszone.

To jeszcze jednak nie mogło stanowić wystarczającej podstawy do wydania wyroku skazującego w trybie nakazowym, skoro w kontekście wyjaśnień obwinionego, ocenionych w zestawieniu z całością zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności opisanych powyżej dokumentów, brak było wystarczających podstaw do uznania winy P. S. za wykroczenie z art. 94 § 1 k.k. W tej sytuacji, Sąd powinien był skierować sprawę na rozprawę, celem przeprowadzenia postępowania dowodowego, po to by przede wszystkim ustalić, kiedy faktycznie ustały wobec obwinionego przesłanki do zatrzymania mu prawa jazdy w oparciu o art. 5 ust. 5 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów oraz jakie informacje, dotyczące możliwości kierowania pojazdami, zostały P. S. udzielone przez pracowników organów administracyjnych w związku z uregulowaniem przez niego zaległości alimentacyjnej. Poczynione w tym zakresie ustalenia należało następnie ocenić w kontekście przesłanek pozwalających przypisać mu winę oraz podniesionej w jego wyjaśnieniach kwestii błędu co do faktu przywrócenia mu uprawnień do kierowania pojazdami.

Opisane okoliczności, jako niewątpliwie budzące wątpliwości w odniesieniu do winy obwinionego za zarzucany mu czyn, polegający na kierowaniu pojazdem bez wymaganych uprawnień, sprzeciwiały się rozpoznaniu sprawy w postępowaniu nakazowym, bo nakazywały potrzebę procesowej weryfikacji przyjętej przez

obwinionego linii obrony. Nie sposób bowiem obecnie wykluczyć, że wynik procesowych ustaleń poczynionych w tym zakresie mógłby skutkować wydaniem rozstrzygnięcia odmiennego, niż zawarte w zaskarżonym wyroku nakazowym, dowodząc tym samym, iż rażąca obraza art. 93 § 2 k.p.w., jakiej dopuścił się Sąd *meriti*, miała istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia.

Skarżący określił kierunek zaskarżenia kasacji na niekorzyść w związku z drugim zarzutem kasacyjnym, który również okazał się zasadny. Zarzut ten dotyczy rozstrzygnięcie o karze zawartego w kwestionowanym wyroku nakazowym, a mianowicie braku orzeczenia zakazu prowadzenia pojazdów. Przepis art. 94 § 3 k.w., w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2022 r., nadany ustawą z dnia 2 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy - Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2021. 2328 z dnia 16 grudnia 2021 r.) stanowi wprost, że: „w razie popełnienia wykroczenia, o którym mowa w § 1, orzeka się zakaz prowadzenia pojazdów”. W razie zatem skazania za wykroczenie z art. 94 § 1 k.w., jeżeli tylko zostało ono popełnione po 31 grudnia 2021 r., obligatoryjne jest orzeczenie, na podstawie art. 94 § 3 k.w. środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, będących przedmiotem czynności sprawczej określonej w art. 94 § 1 k.w.

Uznanie P. S. za winnego wykroczenia z art. 94 § 1 k.w., popełnionego w dniu 26 czerwca 2024 r., implikowało zatem konieczność orzeczenia wobec niego środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów, a ponieważ obwiniony prowadził pojazd mechaniczny, zakaz winien odnosić się do tożsamego rodzaju pojazdów, co będący przedmiotem przypisanej mu czynności sprawczej. Brak orzeczenia tego środka karnego stanowi oczywiste i rażące naruszenie prawa materialnego, które z uwagi na swój charakter niewątpliwie miało istotny wpływ na treść wyroku, albowiem z nieuprawnioną korzyścią dla obwinionego nie orzeczono wobec niego obligatoryjnego środka karnego, a zatem nie poniósł on wszystkich dolegliwości, przewidzianych przez ustawę w związku z wykroczeniem, co do którego został pociągnięty do odpowiedzialności i za które został ukarany.

Z tych wszystkich względów należało uwzględnić kasację i w konsekwencji uchylić zaskarżony nią wyrok oraz przekazać sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Kraśniku. W jego toku Sąd ten będzie miał na uwadze

powyższe wnioski i spostrzeżenia.

Kierując się tymi powodami, Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[J.J.]

[a.ł.]